GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 226. We Wtorek dnia 28. Września. **1841.**

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 25. Września.
J. K. W. Xiążę August Wirtemberski wyjechał do Stuttgardu.

Wiadomości zagraniczne.

Polska.

Z Warszawy, dnia 24. Września.
Minister Sekretarz Stanu oznajmił Namiestnikowi Król:, że N. Cesarz i Król Jmci, w skutku przedstawienia Jego Xcéj Mości, Najmiłościwiéj ułaskawić raczył Kajetana Tchórzewskiego, przez uwolnienie go od służby wojskowéj, do któréj był oddany, za znajdowanie się w czasie rokoszu w szeregach wojsk buntowniczych i za wyjście po uśmierzeniu rokoszu za granicę. — Akt urzędownie sporządzony, mocą którego Antonina Hrabina Potocka, Dziedziczka m. Tykocina, posiadaną w temże mieście, dotąd prawem własności, budowlę, mieszczącą w sobie jatki rzeźnicze i szlachtuz, wraz z placem pod budowlę tę zajętym, na rzecz tameczném kassy miejskiéj zapisała, Rada Adminstracyjna potwierdziła.

Z Kalisza. — Dziś, 6. (18.) Września, N. Król Pruski Fryderyk Wilhelm IV., w powrocie swym z Warszawy do Pruss, przybył do Kalisza o godz. 2½ z południa. Przy wjeździe do pałacu J. K. Mość raczył przeglądać straż honorową z pułku Strzelców Feldmarszałka Xcia Kutuzowa, a następnie przeszedł ku pomnikowi, wystawionemu na pamiątkę lat 1813 i 1835. Generał Berg odczytał Mu w przekładzie niemieckim znajdujące się na pomniku Rossyjskie napisy. Po przeczytaniu ostatniego 4go: »Niech błogosławi Wszechmocny Bóg przymierze i przyjaźń Rossyi z Prussami, dla pokoju i pomyślności obu narodów i dla postrachu wspólnych ich nieprzyjaciół", Król Jmć prędko wstąpił po stopniach ku pomnikowi i palcem raczył nakreślić: Amen.

Francya.

Z Paryża, dnia 18. Września.
Monitor paryski potwierdza wiadomość o uczynionych przez Quenisseta zeznaniach, w skutek których wiele osób aresztowano.

Toulonnais z d. 14. b. m. powiada, podług doniesienia jednego podróżnego, przybywającego co tylko z Afryki, że ustanowienie Beja w Mostaganemie ciągle pomyślne wydaje skutki. Liczą tam już przeszło 600 rodzin, które sobie pod murami owego miasta siedzibę obrały. Zajmują się obecnie organizacyą krajowego wojska, które ma być

oddane pod rozkazy Beja. Będzie on miał dość liczną jazdę, złożoną z Spahów i Kontyngensów sprzymierzonych pokoleń.

Dziennik sporów donosi, iż Porta zrzekła się stanowczo wyprawy do Tunisu.

Dziś głoszą, że Pan Rotschild chce się podjąć nowéj pożyczki w kursie po 80 fr.

Gazeta francuzka została obecnie i w państwach króla sardyńskiego zakazana.

Anglia.

Obrady parlamentowe. Izba niższa. Posiedzenie d. 16. Września. Po rozpisaniu jeszcze kilku wyborów, powstał Sir Robert Peel i oświadczył, że korzysta z nastręczającéj mu się sposobności, dla zawiadomienia o sposobie, w jaki sobie nowy gabinet pod względem spraw publicznych postępować będzie.

«Oznajmiono, rzekł Minister, że obliczenia, do których na przeszłém posiedzeniu parlamentów jeszcze się zupełnie nie przychylono, jutro pod rozwagę wzięte zostaną. Mówię ja tu o mieszanych obliczeniach, z których na jednę połowę, koniecznie dla służby rocznéj potrzebną, już na przeszłém posiedzeniu zezwolono. Wnoszę, aby obliczenia te tak przyjęto, jak je prześli Ministrowie ułożyli, a my przełożymy je Izbie w téj saméj formie, jak na przeszłém posiedzeniu. Przestrzegane przy dawniejszych sposobnościach postępowanie na tém się zasadzało, że na pozostałe jeszcze dla służby państwa potrzebne summy, jedyném ogólném wotum zezwalano. Ale w teraźniejszym przypadku byłoby zapewne dogodniejszą dla Izby rzeczą, aby pozostałe obliczenia pojedyńczo przechodziła; wnoszę zatém, aby obliczenia dla każdéj odnogi służbowéj szczegółowo rozebrano i takowe przedmiotem osobnego przegłosowania uczyniono. Na jednę część wydatków muszę przecież teraz uwagę Izby zwrócić, gdy tenże z szczególnym przedmiotem mego wniosku w styczności zostaje, t. j. na nowy wydatek, powstający z ogrzewania i przewietrzania nowych gmachów parlamentowych. Budowa tychże do tego doszła stopnia, że, gdyby takowe podług tego samego planu miały być ogrzewane i przewietrzane, jak teraźniejsza Izba niższa, potrzebne na ten cel przygotowania natychmiast poczynić trzeba. Wydatek wynosiłby na ten cel 80 do 90,000 funt. szterl. Jest daléj zamiarem moim, wnieść bil za utrzymaniem praw, które z końcem posiedzeń teraźniejszego parlamentu moc swoję obowięzującą tracą. Przełożę ja Izbie środek, mający na celu oznaczenie trwania tych praw na pewny zakres czasu. Najważniejszym z tych środków jest prawo o ubogich. Część tegoż, ściągająca się do Kommissyi dla ubogich, kończy się z d. 31. Grudnia; wnoszę zatém o przedłużenie prawa tego aż do dnia 31. Lipca r. p. Przez to potrafi rząd N. Królowéj rozważyć przepisy prawa i przełożyć zmiany, jakie za potrzebne poczyta. I o utrzymanie nadal innych praw, kończących się między zamknięciem teraźniejszego a początkiem następnego posiedzenia, wniosek uczynię. Izba rozstrzygnie, czy prawo o ubogich ma się nadal tak utrzymać, jak teraz jest; gdyby się zaś mocne zdanie za tém oświadczyć miało, iż dla utrzymania tego prawa osobnéj ustawy potrzeba, nie będę się temu opierał. (Słuchajcie!) Wniosek mój tymczasem tego będzie rodzaju, aby w bilu, jaki jest obecnie, żadnéj nie przedsiębrano zmiany.«

Następnie zawiadomił jeszcze Minister Izbę, że Kanclerz Izby skarbowéj przy pierwszéj nastręczającéj się sposobności, gdzieby o wydział subsydyów wnieść można, zakres mającego się zakryć niedoboru dokładnie poda, a ten zapewne najmniéj 2½ miliona dla służby na rok bieżący wyniesie. Wtedy także nastąpi oświadczenie pod względem tymczasowego zakrycia tego niedoboru; nie jest przecież zamiarem Ministeryum wnosić na tém posiedzeniu parlamentowém środki trwałego charakteru w celu zrównania dochodów i rozchodów państwa. Wynurzył on już, rzekł daléj Sir R. Peel, zdanie, iż nieodzownie potrzebną jest rzeczą, pomyśleć o skutecznych środkach do takowego zrównania, ale ma nadzieję, że go Izba swém zaufaniem zaszczyci i Ministeryum czas do gruntownego zgłębienia téj rzeczy pozostawi. Chociaż on bowiem i jego kolledzy już od kilku dni urzędy swe posiadają, nie można przecież żądać już teraz od niego pewnego oświadczenia pod względem tak ważnego przedmiotu, i dobrze będzie, że nowa administracya poprzednio całą tę rzecz, zostającą w tak ścisłéj styczności z całém rozporządzeniem handlu krajowego dokładnie rozważy.

Podług Kuryera postawił Papież znanego apostoła wstrzemięźliwości, X. Mathewa, jako apostolskiego Kommissarza na czele swego zakonu, tak że ten teraz tylko od Rzymu zawisłym i żadnego przełożonego w Anglii mieć nie będzie. Rzecz ta, zdaniem Kuryera, ważny mieć będzie wpływ na jego usiłowania, gdy wyższe katolickie duchowieństwo już się kilkakrotnie przeciw obwieszczanemu przez niego umiarkowaniu oświadczało.

O zbrodniczym zamachu na życie Królewiczów francuzkich równie torysowskie jak whigowskie dzienniki z oburzeniem mówią,

i w tém się wszystkie zgadzają, iż banda królobójców, która się swém rzemiosłem we Francyi już od tak dawnego czasu zajmuje, kraj ten w oczach Europy koniecznie coraz bardziéj poniżać musi.

Niedawno temu byli Ministrowie u Królowéj na obiedzie, a Xiążę Wellington i Sir Robert Peel wyjechali nawet na przechadzkę z N. Królową i Xięciem Albrechtem, o którym to zaszczycie niektóre dzienniki z przesadą nawet wspominają, wnosząc z tąd, że Królowa już się do stronnictwa Torysów przyłączyła.

Austrya.

Z Pragi, dnia 21. Września.

Zasmucający wypadek, któryby najgorsze mógł mieć skutki, wczoraj na wielkich w bliskości Guttenberga odbywanych obrotach wojsk, się wydarzył. J. K. W. Xiążę Pruski w chwili, gdy J. K. W. przy strzelcach stał, tworzących straż przźdnią i rozwiązanych na tyralierów, w goleń strzałem (zapewne była to ziemia z kamieniem w niéj ukrytym) ugodzony został. Możesz Pan sobie wystawić powszechne zamieszanie. Szczęściem, że zaraz przy piérwszém opatrzeniu się pokazało, iż rana nie jest bynajmniéj niebezpieczna. J. K. W. był w stanie przypatrywać się dalszym obrotom wojsk, ale siedząc w pojeździe. Pospieszam to donieść Panu, zanim fałszywe pogłoski rzecz może inaczéj wystawią.

(Gaz. Wrocł.)

Włochy.

Z Rzymu, dnia 11. Września.

(*Gaz. Powsz.*) — Z Ankony donoszą, że tam wszelkie na przyjęcie Papieża przygotowania czynią, ale ten zapewne dopiero d. 15. tamże wjazd swój odprawi. Samych Kardynałów zbierze się w tém mieście około 17, a między tymi także Patryarcha wenecki Kardynał Monico. Głoszą także o Konsystorzu, jaki Papież d. 16. b. m. odbyć zamyśla. Daléj zbiorą się tamże wszyscy Biskupi, Legaci i Delegaci z prowincyi. Liczna deputacya Bononii prosić będzie Papieża o zaszczycenie miasta tego swoją obecnością, ale zapewne nadaremno.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — Miasto nasze przyjęło z wdzięcznością ofiarę Hrabi Edwarda Raczyńskiego, który od bliskiéj ukończenia fontanny przed Domem ziemstwa prowadzi wodociąg do instytutu Szarych Siòstr na placu Bernardyńskim, a jeżeliby wody podostatkiem być miało, także na plac przed kościołem Św. Piotra i Oberzą Wiedeńską; i na wspomnianych dwóch punktach swym nakładem fontanny założy. Miasto ponosi przy tém tylko koszta, wynikłe z oderwania bruku po ulicach i powtórnego wybrukowania naruszonych miejsc. Zakładanie rur rozpoczęto w ciągu bieżącego miesiąca i już je przez rynek, ulicę Szkolną aż na ulicę Wrocławską przeprowadzono. — W Rogoźnie otworzono instytut sierót dla powiatu obornickiego. — Wdwowa P., wyznawająca religią katolicką, darowała kościołowi ewangelickiemu w Wolsztynie pewną summę pieniędzy na sprawienie pokrycia na ołtarz. Taż sama wdowa zakupiła kawał gruntu w Wolsztynie i każe na nim wystawić dom, który podług jéj zeznania na dom chorych urządzi i następnie miastu daruje.

— Żniwa w pierwszéj połowie Sierpnia z powodu niepogody przerwy doznały; ale teraz już są skończone. Zboże jare równie w snopach jak w słomie wyborne i wynagrodzi rólnika za mniéj obfite zbiory przy oziminie. Ziemiaki jak najobfitsze rokują plony. Jarzyny przez mnóstwo wąsienic mocno ucierpiały, ale owoców za to, mianowicie jabłek i śliwek, podostatkiem. — Wypadki główne przedsiębranych przez Pana Inspektora Trebsdorf w Rawiczu badań geognostycznych w pow. Krobskim, są następujące: Rudy darniowéj (Raseneisenstein) znajduje się wiele w trzęsawicach z przepuszczającym gruntem. Ruda ta stoi o pół albo 1 stopę poniżéj pokrycia darniowego w małych kawałach, ale czasem i w większych nad niém wystaje; wydobyto już kawały zawierające 4 — 6 stóp kubicznych massy. Ziemią, w któréj P. Trebsdorf żelazo łąkowe (Wieseneisen) w znacznéj ilości znalazł, jest grunt nisko leżący mający 6 godzin długości i 1 — 2 godzin szerokości wzdłuż Orli i tak nazwaneggo Głównego rowu (Hauptgraben). Węgla brunatnego (Braunkohlen) pierwsze ślady odkrył P. Trebsdorf d. 27. Lipca r. b. w Pudliszkach, a idąc za tym śladem, d. 17., 18. i 19. m. z. odkrył warstwę tego węgla młodszéj formacyi w wąwazach między Gostyniem i Rydzyną, obejmującą około 2000 morgów. — Stan niski wody na Warcie sprawił zatamowanie związków handlowych.

Z Kargowy, d. 23. Września. — Onegdaj miasto nasze okropna dotknęła klęska. Gwałtowność ognia, któréj nikt tamy położyć nie mógł, pochłonęła w krótkim czasu przeciągu, t. j. 2. godzinach, 114 domów i około 600 osób obywatelstwa tutejszego, pozbawionych całego majątku swego, nadchodzącéj zimy z wielką obawą wygląda. Magistrat więc tutejszy

w dniu dzisiejszym do wszystkich przyjaciół ludzkości proźbę wydał, aby przez składki miłosierdzia cierpienia nieszczęśliwych pogorzelców złagodzić raczyli, tusząc sobie, że wezwanie to nie będzie napróżno wydane.

Przyjaciele zmarłego Niemcewicza umyślili wystawić mu pomnik w Montmorency i popiersie spiżowe w sali towarzystwa literackiego w Paryżu. Uproszono Adama Mickiewicza do skreślenia żywotu tego znakomitego męża.

Wspominka. — Kościuszko chciał pewnemu księdzu w Solurze posłać kilka butelek dobrego wina, a niedowierzając służącemu, dał to zlecenie jednemu przy sobie bawiącemu młodzieńcowi i kazał mu wsiąść na konia, na którym zwykle sam jeździł. Młody człowiek ten wróciwszy od księdza, rzekł: iż nigdy więcéj nie pojedzie na tym koniu, jeżeli mu Kościuszko razem z koniem i sakiewki swéj nie da. Na zapytanie Kościuszki, co chce przez to powiedzieć? rzekł: „Skoro jaki biedny człowiek na ulicy zdejmie kapelusz i prosi o jałmużnę, natychmiast staje koń i już nie idzie daléj, aż pokąd żebrak jakiego datku nie otrzyma. Ja nie miałem przy sobie pieniędzy i musiałem udawać, że daję jałmużnę, inaczéj byłby koń z miejsca nie ruszył.“

Lekarstwo na koklusz. — Kuryer angielski powiada: Panujący obecnie w Londynie i w innych miejscach pomiędzy dziećmi koklusz, który je bardzo często o śmierć przyprawia, spowodował mnie do ogłoszenia taniego, nieszkodliwego, a na koklusz bardzo skutecznego lekarstwa. Weź dwadzieścia granów wajnsztynu, dziesięć granów koszenili i uncyę rafinowanego cukru, rozpuść w półkwaterce ciepłéj wody i dawaj cztero- lub pięcio-letniemu dziecięciu trzy razy na dzień po łyżeczce od kawy i po odrobinie każdą razą, gdy się kaszel naprzykrza. Dziecię uczuje ulgę natychmiast, a zupełne uleczenie nastąpi w czterech lub pięciu dniach. Lekarstwo to tysiącom już pomogło. Przytém należy dzieci wysyłać na przechadzkę, ale tylko wtedy, kiedy jest świeże, suche i łagodne powietrze.

Przypadek w menażeryi londyńskiéj. — W Zoological gardens w Londynie jest wiele wężów, między innémi dwa ogromne Boa, mające przeszło 20 stóp długości a 200 funtów ciężaru. Dozorcy pozwalają im często kąpać się i starają się je ułaskawić. Czasem wchodzą nawet do klatki, dla oczyszczenia jéj, podczas téj roboty, leżą w kącie zwinięte. Lecz niedawno zdarzyło się, że, gdy dozorca Blockburn dawał tym gadom na żer żywe króliki, jeden z dużych Boa podniósł się w górę i objął ramię dozorcy. Ten cofnął się czemprędzéj wstecz i usiłował tyłem wymknąć się z klatki, jednakże wyciągnął z sobą także część gadu, który w okamgnieniu pierścieniami swemi ciało dozorcy obwinął. Blockburn był sam jeden i gdyby nie przytomność jego umysłu i nadzwyczajna siła fizyczna, byłby niezawodnie zginął. Ścisnął więc węża, co tylko miał siły za szyję i tym sposobem powiodło mu się uwolnić i spieszno zamknąć klatkę. Gdy wrócił do swoich towarzyszy, zbladł okropnie i zemdlał. Jednakże późniéj przyszedł do siebie.

Sprostowanie.

W numerze wczorajszym Gaz. naszéj str. 1366 zamiast »magyaryz*my*« miało być »magyaryz*mu*.“

Kurs giełdy Berlińskiéj.

Dnia 25 Września 1841.

	Stopa prC.	Na pr. kurant papierami.	Na pr. kurant gotowizną.
Obligi długu państwa . . .	4	$104\frac{3}{4}$	$104\frac{1}{4}$
Pr. ang. obligacje 1830. . .	4	102	—
Obligi premiów handlu morsk.	—	$80\frac{1}{4}$	$79\frac{3}{4}$
Obligi Kurmarchii	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{3}{8}$	$101\frac{7}{8}$
Berlińskie obligacje miejskie	4	$103\frac{3}{4}$	$103\frac{1}{6}$
Elblągskie dito	$3\frac{1}{2}$	100	$99\frac{1}{2}$
Gdańskie dito w T.	—	48	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{1}{4}$	$101\frac{3}{4}$
Listy zast. W. X. Poznańskiego	4	106	—
Wschodnio-Pr. listy zast. .	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{3}{4}$	$102\frac{1}{4}$
Pomorskie dito	$3\frac{1}{2}$	$103\frac{1}{8}$	—
Kur- i Nowomarch. dito . .	$3\frac{1}{2}$	$101\frac{5}{6}$	$101\frac{1}{3}$
Szląskie dito	$3\frac{1}{2}$	102	—
Akcje			
Kolei Berlińsko-Poczdamskiéj	5	$123\frac{1}{2}$	—
dito dito akcje a prioris .	$4\frac{1}{2}$	—	$102\frac{1}{2}$
Kolei Magdebursko-Lipskiéj	—	$112\frac{1}{4}$	$111\frac{1}{4}$
dito dito akcje a prioris .	4	—	102
Kolei Berlińsko-Anhaltskiéj	—	105	104
dito dito akcje a prioris .	4	102	—
Kolei Düsseldorf.-Elberfeld.	5	94	93
dito dito akcje a prioris .	5	$103\frac{1}{2}$	—
Kolei nadreńskiéj	5	$96\frac{3}{4}$	$95\frac{3}{4}$
Złoto al marco	—	211	—
Frydrychsdory	—	$13\frac{1}{2}$	13
Inne monety złote po 5 tal.	—	$8\frac{7}{12}$	$8\frac{1}{12}$
Disconto	—	3	4